

Nr 606

Av herr **Holmberg m. fl.**, om ökat anslag till fortbildning av lärare,
m. m.

(Lika lydande med motion nr 471 i Första kammaren)

Den revolutionerande utvecklingen på skolans område, genomförandet av grundskolereformen, den förestående gymnasiereformen och den nya fackskolan ställer stora krav på såväl statliga som kommunala skolmyndigheter. Det gäller resurser för en ändamålsenlig planering, anslag för nödvändig byggnation, åtgärder för tillräcklig lärarutbildning för olika stadier, fortbildning i vidaste bemärkelse av den nuvarande lärarkåren, gynnsamma betingelser för skolans inre arbete, inbegripet olika slag av hjälpmedel och generösa villkor för studiehjälpen åt eleverna.

Allmänt sett bör erkännas, att ecklesiastikdepartementet visar god aktivitet i takt med den snabba utvecklingen av utbildningsväsendet. I några avseenden anser vi emellertid att de av departementschefen gjorda prutningarna på begärda anslag inte står i överensstämmelse med den nödvändiga utvecklingen utan är ägnade att hämma den.

Den omfattande nydaningen av det obligatoriska skolväsendet och den planerade reformeringen av det gymnasiala skolsystemet — varvid frågan om den reguljära yrkesutbildningen tyvärr inte samtidigt utretts, så att en planmässig samordning från början blir möjlig — gör det svårt att bedöma anslagsbehovet i olika detaljer. Den rådande situationen i fråga om byggnadsverksamheten, bostadsbyggnationens företräde i konkurrens med andra byggnadsprojekt, gör att vi i detta sammanhang avstår från särskilda yrkanden beträffande skolbyggnationen. Vi vill dock som anmärkningsvärt framhålla att medan överstyrelsen föreslår en ökning med 15 miljoner kronor för yrkesskoleutbyggnaden, anser sig regeringen böra begränsa sig till oförändrat anslag.

I fråga om lärarutbildningen meddelas att en särskild proposition senare kommer att framläggas för riksdagen. Med hänsyn härtill vill vi i detta sammanhang endast framhålla nödvändigheten av att extraordinära åtgärder måste till för att komma till rätta med den omfattande lärarbrist som för närvarande råder i fråga om vissa stadier, vilken tar sig uttryck i att på sina håll inte ens hälften av ordinarie lärartjänster kan besättas med kompetenta lärarkrafter. Skolreformverket riskerar misslyckande för årtal framåt till nackdel för många årgångar elever om inte bristsituationen avhjälpes.

Om regeringens avvaktande hållning då det gäller de *kvantitativa* problemen, möjligheterna till nybyggnation, lärarutbildningens omfång etc. till nöds kan godtas i avvaktan på ytterligare överväganden, anser vi emellertid att inga godtagbara skäl kan anföras för återhållsamheten då det gäller anslag för att förbättra *kvaliteten*, d. v. s. åtgärder för att förbättra skolans inre arbete och för att tillgodose behovet av fortbildning av den redan bestående lärarkåren. Här gäller det, som departementschefen själv framhåller i anslutning till frågan om fortbildning av lärarkåren inom yrkesutbildningsväsendet, framför allt organisatoriska och ekonomiska aspekter. Han framhåller också att en fortsatt utbildning givetvis inte bör hejdas i avvaktan på kommande utredningsförslag.

Vilka resultat utredningar i fråga om lärarutbildning, yrkesutbildning, olika gymnasiala utbildningsvägar etc. än kan komma till, är en ständigt pågående fortbildning av de lärare som redan finns och en fortgående pedagogisk utvecklingsverksamhet nyttig och nödvändig. Vi anser därför att anslagen för dessa ändamål genomgående bör höjas i anslutning till vad skolmyndigheterna föreslagit.

I fråga om studiesociala åtgärder bebådas också särskild proposition. Studiehjälpen på det gymnasiala stadiet, sådan den föreslagits i betänkandet Bättre studiehjälp (SOU 1963: 48) är enligt vår mening absolut otillräcklig. Just studiehjälpen på detta stadium är avgörande för den sociala rekryteringen till det högre utbildningsväsendet. En schematiskt beräknad fördubblad studiehjälp borde ifrågakomma på det gymnasiala stadiet och förutsätter en väsentlig höjning av det beräknade förslagsanslaget 356 miljoner kronor till studiesociala åtgärder. Då emellertid i avvaktan på den kommande propositionen närmare beräkningar inte är möjliga, förbehåller vi oss rätt att återkomma med särskilt yrkande, när denna proposition förelägges riksdagen.

Vi har, som anförts, här begränsat våra krav till att avse anslagen för pedagogiskt utvecklingsarbete och fortbildningen av olika lärarkategorier. Med hänvisning härtill föreslår vi,

att riksdagen måtte

till pedagogiskt utvecklingsarbete inom det allmänna skolväsendet och för yrkespedagogisk reformverksamhet under den nya rubriken Pedagogiskt utvecklingsarbete i överensstämmelse med de centrala skolmyndigheternas förslag anvisa 3 481 000 kronor,

till utbildning och fortbildning av lärare vid yrkesundervisningen i överensstämmelse med överstyrelsens förslag anvisa 6 721 000 kronor, samt

till fortbildning av lärare inom skolväsendet i övrigt i överensstämmelse med skolöverstyrelsens förslag anvisa 6 800 000 kronor, varvid förutses en utökning av organisa-

tionen på sätt överstyrelsen föreslagit från 67 till 230 fortbildningskonsulenter.

Stockholm i januari 1964

Helmer Holmberg

Gunvor Ryding

Hilding Hagberg

Henning Nilsson

C.-H. Hermansson
